

Resolucija

voditeljev in učiteljev kmečko nadaljevalnih šol, zbranih na tretjem strokovnem kmetijskem tečaju v Mariboru

Kot učitelji, živeči v stalnem stiku s kmečkim ljudstvom ter tako dobri poznavalci naših vaških gospodarskih, prosvetnih, higienskih in drugih razmer, predlagamo kralj. ban. upravi, da ob priliki notranje preureditve in osamosvojitve Slovenije v interesu dviga slov. vasi upošteva sledeče naše predloge:

1. V svrhu izpopolnitve izobrazbe kmečkoga ljudstva naj se poleg osemletne splošne ljudske šolske obveznosti čimprej pristopi k večjemu smotrnemu razvoju kmečko nadaljevalnih šol in sicer tako, da se čimprej uzakoni pogojna obveznost obiskovanja za vse bodoče kmetijske gospodarje.

2. Za izgradnjo stalnih učnih načrtov in spopolnitve šolskih delovnih metod naj kralj. ban. uprava finančno omogoči snovanje posebnih delovnih krožkov učiteljstva po geografsko-gospodarskih področjih. Predsednik krožka, ki si ga učiteljstvo samo izbere, naj bo istočasno šolski nadzornik, vodja kmečko nadaljevalnega šolskega pokreta in posredovalec med kralj. ban. upravo in posameznimi šolami svojega področja.

3. Za idejno, vsebinsko, metodično itd. izpopolnitev kmečko nadaljevalnega šolstva naj kralj. banska uprava čimprej omogoči izdajanje lastnega strokovnega glasila. Izdaja naj vsaj štiri zimske mesece vsako leto na dveh tiskovnih polah v revijalni obliki.

4. V svrhu izpopolnjevanja nadaljnje kmetijske strokovne izobrazbe naj se na sedežih kmečko nadaljevalnih šol ustanove posebne javne gospodarske knjižnice, ki naj avtomatično brezplačno prejemajo vse nove strokovne kmetijske knjige in revije in to iz posebne postavke kr. banske uprave.

5. Zaradi uspešnejšega in velikopoteznjega udejstvovanja učiteljev kmečko-nadaljevalnih šol naj se čimprej uzakoni učiteljska stalnost v službenem kraju. Nesigurnost in negotovost stalnosti v službenem kraju jemlje mnogim voljo do stvarne pogovitve v krajevne potrebe ter do uspešnejšega sodelovanja na gospodarskem področju.

6. Smatramo neobhodno potrebnim, da posveti kralj. banska uprava izpopolnitvi strokovne in splošne izobrazbe učiteljstva kmečko-nadaljevalnih šol čimveč pozornosti. V bodoče naj vsak učitelj-tečajnik predhodno preštudira slov. strokovno lite-

raturu, ki jo priporočajo predavatelji posameznih kmetijskih panog, tako, da isti pri teoretskem delu dodajajo le najnovejša spoznanja in ugotovitve, ki še niso nikjer obelodanjene. Tako se bo teoretski del tečaja v bodoče izpremenil v živahno diskusijsko sodelovanje in aktivnost vseh tečajnikov, kar bo mnogo bolje in preje doprineslo k razčiščenju nejasnosti ter poživilo sicer monotono in zanimanje ubijajoče pasivno poslušanje.

7. V svrhu izpopolnitve učiteljske izobrazbe in vplogleda v dejanske gospodarske razmere predlagamo, da prireja kralj. ban. uprava vsako leto več skupnih ekskurzij po naših in tujih državah, ki bi se jim udeleževali učitelji kmečko-nadaljevalnih šol.

8. Uvidevamo, da je naš kmečki stan, ki tvori 60% našega naroda in je sestavljen iz ogromne večine malih kmetov in kočarjev, še vedno zapostavljen v svoji izobrazbi. Zato je razumljivo njegova gospodarska zaostalost in nerentabilnost. Smatramo, da je treba posvetiti zaradi tega največ pozornosti ravno tem, ki so spopolnjevanja strokovne izobrazbe najbolj potrebni, a so zaradi socialnih in duševnih momentov odinjeni od možnosti posejanja kmečko-nadaljevalnih šol.

9. Imamo najresnejšo voljo, sodelovati pri vseh akcijah, iniciativah in stremljenjih kralj. banske uprave za dvig kmečko-strokovne izobrazbe in zadržane zavesti zaradi kvalitete in kvantitete boljše kmetijske produkcije in izboljšanja življenjskih pogojev. Upamo, da bo kralj. banska uprava upoštevala naše predloge ter ugodila našim upravičenim željam.

10. Prosimo kmetijski oddelek kralj. banske uprave, da z vsemi primernimi koraki onemogoči nadaljnje javne pavšalne napade na celotni učiteljski stan. S posplošenjem, mogoče resničnih moralnih slabosti poedincev, trpi tudi ugled vseh moralno neoporečnih učiteljev, katerim pa je s takim javnim rannanjem oteženo zaupanje in uspešno udejstvovanje v kmečko-nadaljevalnih šolah ter onemogočeno njihovo resno stremljenje po stvarnem dvigu strokovne izobrazbe kmečkih fantov.

Maribor dne 29. aprila 1940.

Problem podpiranja nadarjenecv — osobito na vaški šoli

Ze mnoga leta sem smatral upoštevanje in podpiranje nadarjenecv za pereči problem, ki je zlasti važen na podeželskih šolah. Gotovo so tudi drugi tovariši o tem razmišljali. Zato nam je dobrodošel razpis kr. banske uprave o nameravanem podpiranju ubožnih nadarjenih učencev pri njihovem nadaljnjem študiju. Navedeni razpis predvideva tudi pravilnik o podeljevanju zadevnih podpor, vendar upamo in je potrebno, da se ob reševanju tako važnega vprašanja, kot je podpiranje nadarjenih učencev, prouči ta nelahek problem še globlje. Mislim, da je predvsem na mestu, da se poglove v to vprašanje zlasti vsi roditeljski in vzgojiteljski krogi na podeželju, v prvi vrsti seve naše podeželsko učiteljsko.

Ze mnoga leta, posebno pa sedaj po svetovni vojni ugotavljamo, da se število študirajočih mladine z dežele od leta do leta krči, s čimer se ustvarja opasnost prenostranskega razmaha samomestnega naraščanja intelektualcev. Tudi prezgodnja odtujitev podeželskega otroka, ki mora ostaviti svoj vaški dom z vsemi njegovimi vzgojnimi prilikami, je v kvar vaškemu otroku, mestni otrok pa ostane med študijem doma! Prvi je v zgodnji mladosti iztrgan iz svojega vaškega občestva in tudi to utegne prispevati k pomeščanju kulturnega delavca, predvidenega sicer za podeželje. Le dotaknil sem se tega pojava, ki nam daje misliti na nekovo potrebo, novo ureditev: osnovanje po-

deželskih srednjih in sploh višjih in tudi strokovnih šol!

Posebno upoštevanje podeželskih nadarjenecv pa stavi tudi naši podeželski šoli posebne naloge. Mnogokje so že to upoštevali naši predniki, a to upoštevali tudi sedanjim vaški učitelji. Pokazal sem s tem na drugo točko, ki jo moramo sprejeti ob proučevanju problema podpiranja naših nadarjenecv. In spet bo imela v zadevi važno vlogo nižja in višja organiziranost, manj in večrazrednost naših šol po deželi!

Z osnovanjem posebnih srednjih in sličnih šol na vasi, katere šole bi seve naj ne imele značaja enakovrednih šol v mestih, bi se v mnogem izognili tudi očitkom, da ljudska podeželska šola premla pripravila na srednje šole, kar smo zadnja leta morali dovolj pogosto slišati! Da! Ta tarča vseh kulturnih in prosvetnih ustanov — naša ljudska šola — bi morala po zahtevah mestnih činiteljev biti pripravljajna za srednje šole, po zahtevah drugih inštitucij pripravljajna za kmetijsko, obrtniško, industrijsko itd. poklic, kar vse, zlasti še zadnje odgovarja načelu domorodnosti, le vsem ustreči — to je pa problem vseh problemov, rešljiv le potom individualizacije zunanjev in notranjega preustroja vsega šolstva!

Nakazal sem le nekaj problemov, ki jih bomo pri reševanju v naslovu navedenega glavnega problema morali proučiti vsi na šolstvu in naši mladinski izobrazbi zainteresirani krogi.

Vauda Mirko

Tovariška in socialna samopomoč

Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbenecv dravske banovine, ki je lansko leto na izrednem občnem zboru predvsem zaradi napovedanega uveljavljenega pravilnika o človekoljubnih ustanovah spremenilo svoja društvena pravila in hkratu tudi naziv društva v »Tovarištvo, podporno društvo finančnih uslužbenecv v Ljubljani«, je imelo v nedeljo 21. aprila t. l. v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani 10. redni občni zbor. Poleg članov iz Ljubljane so se ga udeležili tudi društveni poverjeniki iz Celja, Jesenic in Trbovelj.

Občni zbor je otvoril predsednik g. Dolžan Janko, ki se je po uvodnem pozdravu spomnil nekaj dni pred občnim zborom umrlega dolgoletnega društvenega funkcionarja, pregledovalca računov tov. g. Česnika Mirka, ki ga bo ohranilo društvo v najlepšem prijateljskem spominu.

Po konstituiranju občnega zbora je poudarjal g. predsednik važnost te dobrodelne socialne ustanove, ki ima svoj posmrtni in bolniški sklad.

Iz posmrtnega sklada daje društvo svojem umrlih članov posmrtnino do najvišjega zneska 5000 din. Bolniški sklad pa nudi brezplačne zdravniške ordinacije in brezplačno dobavo zdravil do maksimalne letne kvote 400 din posameznemu članu. Daje pa tudi podpore v svrhu zdravljenja, podpore siromnim članicam — porodicam — ter nudi ugodnosti pri podelitvi posojil.

Iz tajnikovega poročila, ki ga je podal g. Markič Viktor, je razvidno, da je v posmrtnem skladu vpisanih 1424 rednih in 144 izrednih (otroci) članov in članic, skupaj tedaj 1568 oseb. Od teh je v bolniškem skladu članjenih 952. V minulemu letu je umrlo 16 članov in članic. Njihov spomin so zborovali primerno počastili. Društveni odbor je na svojih sejah, ki jih je imel 31, vestno in stvarno razmotrival in reševal vsa vprašanja, došla vloge in prošnje. V nekaj nujnih, izrednih in vsega upoštevanja vrednih primerih je uspešno posredoval pri kr. banskii upravi v Ljubljani za znaten popust stroškov zdravljenja v zdravilišču v Dobrni in na Gol-

niku ter za plačilo stroškov zdravljenja na kliniki v Zagrebu. Dosegel je tudi, da je upravni odbor mestnega pogrebnege zavoda v Ljubljani priznal za umrle člane 10% popust od razrednih cen zavodovega cenika. Od uprave kopališča hotela »Slon« v Ljubljani pa je dosegel za članstvo znano vstopnino za parne kopeli. Društveni odbor je med letom sprejel tudi šest novih zdravnikov bolniškega sklada.

Blagajnik g. Bischof Viktor je podal izčrpano sliko letnega računa. Za ordinacije zdravnikov je bilo izdanih 1873 nakaznic, za lekarnarje pa 1476, skupno torej 3349 nakaznic. Honorarji zdravnikov so znašali 86.884 din, stroški za zdravila pa 112.707 din. Za podpore v bolnici in porodniške podpore je bilo izplačanih 3150 din. Na posmrtninah je izplačala društvo v minulemu letu 77.000 din, na posojilih pa 520.482 din. Celokupna društvena imovina znaša 1.039.615 din.

Pregledovalec računov g. Zajec Albin je poročal, da je društveno poslanje v najlepšem redu ter je predlagal, da občni zbor izreče odboru razrešnico s pohvalo, kar je bilo soglasno sprejeto.

Pri dopolnilnih volitvah sta bila odbornika g. Kokot Ferdo in g. Poje Janez, ki

jima je potekla funkcijska doba, zopet ponovno izvoljena. Prav tako tudi oba namestnika odbornikov g. Pogačar Valentin in Mavrovič Matija. Za pregledovalca računov pa je občni zbor izvolil gg. Zajca Albina in Weissga Franca.

Na predlog društvenega odbora je občni zbor soglasno sklenil, da ostane višina pristopnine, letne članarine in rednega mesečnega prispevka za posmrtni sklad, kakor tudi višina dajatev društva v letu 1940. ista kot v minulemu letu ter da se mesečni prispevek za bolniški sklad zviša od 1. maja 1940. dalje in sicer za redne člane od 15 na 20 din, za izredne (otroci) pa od 5 na 10 din.

Med slučajnostmi je prečital tajnik dopis članice, ki ponuja društvu v nakup hišo v Ljubljani. Po izčrpani debati je občni zbor pooblastil društveni odbor, da to vprašanje temeljito prouči in če pride odbor do zaključka, da kaže društveno rezervno naložiti v to nepremičnino, naj skliče izredni občni zbor, ki bo sklepal o nakupu.

Občni zbor, ki je izzvenel v najlepši harmoniji in slogi, je zaključil g. predsednik z zatrdom, da bo društvo slej ko prej vztrajno delovalo dalje v pravcu medsebojne solidarne pomoči članstva.

Splošne vesti

UČITELJI SRBI VSTOPIJO V SAVEZ HRVATSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV

Pod tem naslovom smo v prejšnji številki »Učiteljska tovariša« priobčili resolucijo, ki je bila objavljena v zagrebskih listih kot sklep sestanka srbskih učiteljev banovine Hrvatske. Pozneje so pa priobčili nekateri listi popravek. Ker smo kot kronisti priobčili prvo resolucijo, priobčujemo tudi sledeči popravek, ki je izšel prav tako v zagrebskih listih in ki je podpisan od sklicateljev Srniča in Bosanca.

V nedeljo, 5. t. m., je bila konferenca Srbov učiteljev iz banovine Hrvatske. Na tej konferenci je bilo 57 učiteljev in učiteljic. Konferenco sta sklicala Anton Srnič in Ilija Bosanac. Namen te konference je bil določiti stališče učiteljev Srbov do aktualnih stanovskih problemov in Saveza hrvatskih učiteljskih društev. Po vsetranski razpravi je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Srbi učitelji so pripravljeno sodelovati z brati Hrvati v Savezu hrvatskih učiteljskih društev na osnovi popolne enakopravnosti, in se bo vsa njihova akcija kretala v okvirju stanovske organizacije za dobrobit učiteljstva, šole in naroda toda pod pogojem, da se vprašanje pravil in ostala stanovska vprašanja rešijo na sreskih skupščinah in savezni skupščini in v soglasnosti z brati Hrvati.»

Za to resolucijo so po zapisniku glasovali vsi prisotni učitelji razen gg. Gligorija Čikarje in Milenka Ivanovića.

Večina prisotnih je kot se vidi iz resolucije poudarila željo po sodelovanju v SHUD, toda pod pogojem, da se vprašanje pravil in druga stanovska vprašanja rešijo sporazumno z brati Hrvati iz SHUD na osnovi popolne enakopravnosti.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—**Sodelovanje naših in bolgarskih učiteljev.** Iz tujine se je danes preko Jugoslavije vračala v Beograd večja skupina bolgarskih profesorjev in učiteljev. V Beogradu je bila v gosteh pri našem učiteljskem udruženju in profesorskem društvu. Bolgarski profesorji in učitelji so si ogledali beogradske znamenitosti in so bili tudi na Avali, kjer so se poklonili pred grobom Nezanega junaka. — Ob tej priliki pa je prišlo tudi do sestanka zastopnikov strokovnih organizacij profesorjev in učiteljev z obeh strani. Na sestanku so se načela vprašanja, ki se nanašajo na tešnje sodelovanje vseh štirih organizacij. — Sklenjeno je bilo, da se ustanovi mešan odbor, ki bo pripravil podoben načrt za to sodelovanje. — »Jutro« 12. maja.

—**Tako je prav!** Na članek »Beg iz vasi«, ki ga je pred kratkim priobčil »Domoljub« in ki smo ga tudi mi omenjali na tem mestu, je sedaj prejel isti list odgovor iz učiteljskih vrst, ki ga priobčuje v svoji 19. števi. Med drugim pravi tudi: V gostilne naj bi zahajale mlade učiteljice med vaše može kakor šolski upravitelji? Kaj bi rekli oni, ki nas pošiljajo v boj proti uživanju alkohola, če bi se vzgojiteljice naroda zatekale k vinski kapljici in se seznanjale ob njej z vaškimi možmi? — Razumeča bi pisca, ako bi se spotikal tudi ob klobučke in dišave in žido ter modne rokavice — drugih nešolanih deklet. Dajte, podeželani, učiteljicam prijazne, tople domove — ne na gostilnah in nad mesnicami, kovačnicami, hlevi in kletmi — razumevajte njih potrebe in ne odrekajte, ko iščejo pri vas, pa se bodo počutili med vami bolj domače. Dajte učiteljstvu lepo razumeti svoje želje in potrebe, pa bo, kadar ga boste potrebovali, ostalo rado med vami. Pustite pa učiteljstvu prosto voljo, da bo moglo neke črpati moč za svojo duhovno rast in svoje zdravje. J. N.

—**Ugled učiteljstva je treba varovati** je naslov članka v »Večerniku« od 11. maja, v katerem so opisane misli načelnika kmetijskega oddelka banske uprave, ki jih je naglasil ob zaključku strokovnega kmetijskega tečaja v Mariboru učiteljem udeležencem tega tečaja. Med drugim je tudi izjavil: Vaški učitelj je prvi pionir prosvetnega in gospodarskega napredka slovenske vasi. On je oblikovalec kmetijskega človeka. Res se naši kmetje ne za-

večajo v polnem obsegu važnosti šole in učiteljstva ter jim ovirajo uspešno delo. Priznati pa moramo, da se stanje boljša in se mora izpremeniti. Dom in šola morata sodelovati. — Popolno medsebojno zaupanje in prijateljsko je pogoj vsakega uspeha. Kmetje ne smejo videti v učitelju svojega nasprotnika, ampak obratno svojega sodelavca, pomočnika, svetovalca in prijatelja. Le pod temi pogoji se bo uspešno dvignila izobrazba kmetijske mladine, da bo dosegla mestno mladino ter jo še prekoračila v ljubezni do očetove hiše, domače grude in domovine. Tudi kmetiska mladina rabi nujno primerno poklicno vzgojo in strokovno izobrazbo. Kmetijska stanovska in gospodarska društva ter zadrage se morajo še dograditi in priti v roke najspretnjega kmetijskega naraščaja, tako da bo nova kmetijska elita sama vodila h gospodarskemu dvigu slovenske vasi.

—**Združenje mariborskega učiteljskega naraščaja** priredi dne 18. maja ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma svojo akademijo. Prireditve je radi svojega pestrega sporeda izredno zanimiva. Dijakom učiteljske šole bi bilo v veliko veselje in zadoščenje, če bi se te akademije udeležili v čim večjem številu učitelji, pa tudi drugi prijatelji učiteljske mladine.

—**Rogaška Slatina.** Upraviteljica »Učiteljskega doma« v Rogški Slatini, ki je nedavno umrla, je volila v oporoki 500 din za revno šolsko deco šole v Rogški Slatini. — Slava njenemu spominu!

—**Poverjenikom SSM.** Vse one poverjenike Slovenske šolske matice, ki imajo še neporavnane račune za l. 1939., nujno pozivljemo, da čimprej poravnajo svoj dolžni znesek Slovenski šolski matici.

—**Kadar se utrga oblak»** je naslov drame, ki prikaže notranj razrvanost malomeščanstva. Dramo uprizori D. R. K. (Učiteljski zbor deške šole) iz Apač v nedeljo, 19. t. m., ob 4. uri popoldne. Čisti dobiček je namenjen razširitvi šolskega odra v Apačah. — Predprodaja vstopnic v trgovini Sušec.

—**Vrne izposojene knjige knjižnice sekcije JUU v Ljubljani.** Da ne bo treba pisati vsakemu posamezniku, se tem potem obračamo na tovariše (-ce), ki so si knjige izposodili, a jih še niso vrnili, da nam jih čimprej vrnejo, ker se sedaj sekcijnska knjižnica preurejuje. Knjižničar.

—**Šolski pouk se je pričel** v slovenski šoli na Paternalu v Buenos Airesu in v Rosariu. »Slovenski liste«, ki izhaja v Buenos Airesu in prihaja v Ljubljano vsakokrat poldrugi mesec po svojem izidu, poroča v številki od 15. marca o tem na uvodnem mestu in med drugim navaja: Potrebno bi bilo (v Argentini) vsaj toliko šolskih tečajev, kolikor je društev, izvemši morda Devoto, kjer sta dve društvi in bi zadostovala ena poučevalnica. — Kakor je potrebna društvom zveza, je potrebna tudi našim slovenskim šolskim tečajem. — Neprecenljiva škoda je, da se zaradi morebitnih političnih gledanj na svet izgublja naša kri v tujini. Če mi tega danes ne spregledamo, bodo to spoznali drugi, ki bodo prišli za nami, a takrat bo vsako ugotavljanje že prepozno. — »Jutro« 30. aprila.

—**V Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani** in njeni podružnici v Mariboru dobite pisarniške potrebščine za šolo, pisarne in dom, knjige za šolanje otrok, znanstvene in leposlovnne vsebine za odrasle, za otroke, za odraslo mladino, prijatelje in znanca, učila za vse, merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo, svetlopinisni papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela.